

Med stålbalkar mot skyn

Hur bygger man en skyskrapa? Det behövs förstas lyftkranar och byggnadsarbetare utan höjdskräck. Men allra viktigast är nog balkarna, som ofta är i stål. Utan dem kan vi inte bygga riktigt höga hus. Stålbalkarna nitas ihop och bildar skyskrapans "skelett". Väg-garna monteras efteråt. Stål är både hållbart och flexibelt, och användes tidigt i järnvägsräls och broar.

Det var när storstäderna Chicago och New York ville börja växa på höjden, i slutet av 1800-talet, som det först användes i hus. Med stålbalkarna kunde man plötsligt bygga höga byggnader utan tjocka och utrymmeskrävande väggar. Och tack vare att hissen redan var uppfunnen, var det bara att sikta mot himlen. För vem orkar gå 82 våningar upp?

De första skyskraporna uppfördes i slutet av 1800-talet i Chicago och New York. Idag finns de flesta av världens högsta byggnader i Asien. Högst i Sverige är nyligen invigda Turning Torso i Malmö.

Snabba ryck mot världens topp

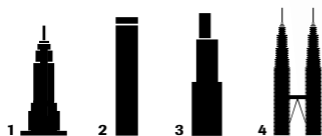
Den mest kända skyskrapan? Förmodligen Empire State Building. Med sina 305 meter var den världens högsta byggnad under hela 40 år – från att den stod färdig i april 1931, fram till 1972 då World Trade Center snodde titeln. Bygget gick i rasande fart. Tretusen byggnadsarbetare fick huset att växa i genomsnitt fyra och en halv våning per vecka. Huskroppen, med 53 000 ton stål och 10 miljoner tegelstenar, var uppe efter endast tre månader. Högst upp monterades en förtöjningsmast för zeppelinare. Den visade sig dock vara oanvändbar, det var omöjligt att ”lägga till” på grund av de kraftiga luftströmmarna. Dessa störde dock inte King Kong, som i filmens värld klättrade upp på toppen redan 1933.

De första skyskraporna uppfördes i slutet av 1800-talet i Chicago och New York. Idag finns de flesta av världens högsta byggnader i Asien. Högst i Sverige är nyligen invigda Turning Torso i Malmö.

Högst i världen just nu?

Världens högsta byggnad finns i Taiwan. Den är 508 meter hög, bär namnet Taipei 101 och rymmer 10 000 kontorsarbetare. Taiwan tillhör en region som hotas av både tyfoner och jordbävningar. Att bygga skyskrapor här ställer särskilda krav på säkerhet. Taipei 101 är förankrad med 550 betongpålar, och utrustad med en "vibrationsdämpare" – en 660 ton tung stålkula som balanserar kraftiga vindar. Skyskrapan stod färdig 2004 och stal då titeln "världens högsta byggnad" från Petronas Towers i Kuala Lumpur. Men nya tänkbara rekordhållare knackar redan på dörren, bland annat i Dubai, Delhi och New York.

Fyra tidigare rekordhållare: 1. Empire State Building (NY 1931, 381 m) 2. World Trade Center (NY 1972, 417 m) 3. Sears Tower (Chicago 1974, 442 m) 4. Petronas Towers (Kuala Lumpur 1998, 452 m)

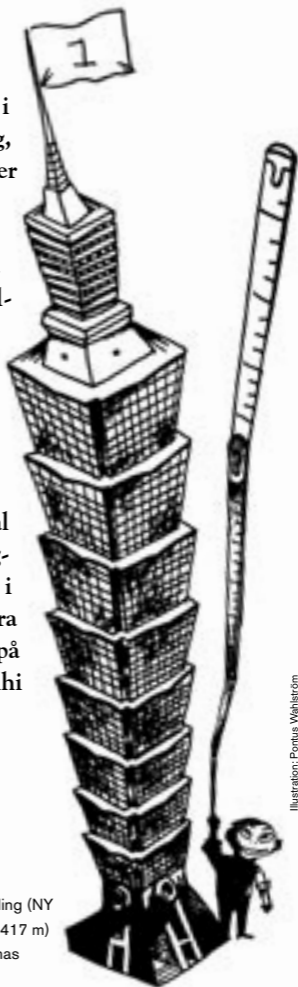

Illustration: Pontus Wahlström

De första skyskraporna uppfördes i slutet av 1800-talet i Chicago och New York. Idag finns de flesta av världens högsta byggnader i Asien. Högst i Sverige är nyligen invigda Turning Torso i Malmö.